

МІЖНАРОДНА ВІРТУАЛЬНА КОНФЕРЕНЦІЯ «ОСВІТА ТА ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО: ОЧІКУВАННЯ, РЕКОМЕНДАЦІЇ, ПРИМИРЕННЯ»: НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

<https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-2-4-1>

БЕРЕЗІВСЬКА

Лариса Дмитрівна

доктор педагогічних наук,
професор, член-кореспондент
НАПН України, директор,
головний науковий співробітник
відділу педагогічного джерело-
знавства та біографістики
Державної науково-педагогічної
бібліотеки України імені
В.О. Сухомлинського,
Національна академія
педагогічних наук України,
м. Київ, Україна

Анотація. Представлено мету та результати участі в роботі Міжнародної віртуальної конференції «Освіта та громадянське суспільство: очікування, рекомендації, примирення», що відбулася в Швейцарії 6-10 вересня 2021 р. Захід організовано Європейською асоціацією досліджень освіти (EERA) на базі Університету в Женеві за підтримки Університету педагогічної освіти Вале (Швейцарія). Розкрито особливості проведення, напрями роботи міжнародної конференції у віртуальному просторі з різних проблем освіти. Поінформовано про участь у мережі 17 «Історія освіти», зокрема в сесії у форматі симпозиуму як співпраці одинадцяти вчених із семи країн (Латвія, Литва, Естонія, Словаччина, Угорщина, Україна, Чехія) задля вивчення спільних викликів, які постали перед спільнотою істориків освіти Східної Європи після 1945 року внаслідок авторитарних і демократичних трансформацій. Висвітлено зміст опублікованих колективних тез симпозиуму «Вступ до нових спільнот істориків освіти після 1945 року: колишня східноєвропейська перспектива». Аргументовано актуальність історико-освітньої проблематики у європейському та світовому освітньо-науковому просторі.

Ключові слова: міжнародне науково-дослідницьке співробітництво; історія освіти; історико-освітні дослідження; віртуальна міжнародна конференція.

У рамках реалізації Стратегії інтернаціоналізації Національної академії педагогічних наук України на 2021-2025 роки актуалізується науково-дослідницьке співробітництво на міжнародному рівні з метою вивчення зарубіжного досвіду, встановлення контактів з іноземними вченими та інституціями. За запрошенням зарубіжних

колег 6-10 вересня 2021 р. брала участь у віртуальній Міжнародній конференції «Освіта та громадянське суспільство: очікування, рекомендації, примирення», яку проводила Європейська асоціація досліджень освіти на базі Університету в Женеві за підтримки Університету педагогічної освіти Вале (Швейцарія). Кілька слів варто сказати про організаторів.

Європейська асоціація досліджень освіти (European Educational Research Association, EERA) — платформа для вчених з Європи та світу для обміну науковими ідеями й досягненнями. Це об'єднання національних і регіональних асоціацій дослідників освіти різних країн світу (Австрія, Болгарія, Великобританія, Вірменія, Греція, Іспанія, Латвія, Литва, Естонія, Нідерланди, Португалія, Румунія, Словенія, Туреччина, Угорщина, Хорватія, Чехія, Швейцарія, Швеція та ін.). Діяльність асоціації спирається на вільний і відкритий діалог, критичні дискусії та сприяє їм. EERA використовує комплексний і міждисциплінарний підхід до теорії, методів та етики досліджень. Президентом асоціації є Джо О'Хара (Інститут освіти DCU, Дублін, Ірландія).

Прикметно, що до складу цієї міжнародної організації входить Українська асоціація дослідників освіти (Ukrainian Educational Research Association, UERA), яку очолює професор Оксана Заболотна.

Цьогоріч я також долучилася до діяльності Європейської асоціації досліджень освіти. У міжнародній віртуальній конференції взяли участь понад 2500 учасників із 75 країн світу:

Австралія — 44,	Латвія — 19,
Австрія — 93,	Литва — 26,
Азербайджан — 2,	Люксембург — 14,
Албанія — 1,	Німеччина — 382,
Аргентина — 1,	Норвегія — 105,
Бельгія — 65,	Польща — 13,
Болгарія — 3,	Португалія — 64,
Бразилія — 4,	Сербія — 4,
Великобританія — 241,	Словаччина — 5,
Вірменія — 8,	США — 49,
Греція — 20,	Тайвань — 3,
Данія — 60,	Угорщина — 38,
Естонія — 10,	Фінляндія — 53,
Ізраїль — 37,	Франція — 56,
Італія — 100,	Хорватія — 12,
Казахстан — 39,	Чехія — 47,
Канада — 21,	Швейцарія — 190,
Кіпр — 12,	Швеція — 161,
Китай — 7,	Японія — 6 та ін.

З України до заходу долучилися 2 професори: Лариса Березівська, Оксана Заболотна.

Конференція вирізняється багатогранністю та різноманітністю охоплених наукових проблем, за якими працювало 33 мережі (в Україні — це секції. — Л.Б.), а саме:

- професійна освіта та навчання;
- інклюзивна освіта;
- соціальна справедливість та міжкультурна освіта;
- дослідження з питань медичної освіти;
- оцінка, оцінювання, тестування та вимірювання;
- дослідження освіти вчителя;
- покращення освіти та забезпечення якості;
- бібліотечні та інформаційні науки;
- філософія освіти;
- ІКТ в освіті та навчанні;
- історія освіти;
- спортивна педагогіка;
- етнографія;
- вища освіта;
- політичні дослідження та політика освіти;
- дослідження прав дитини в освіті;
- освітнє лідерство;
- дидактика;
- соціологія освіти;
- мистецька освіта;
- гендер та освіта та ін.

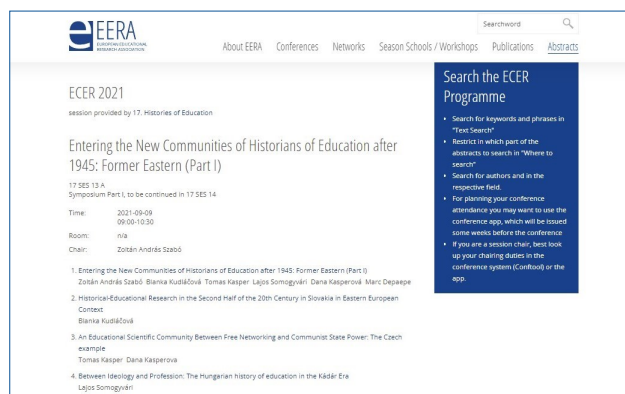
У кожній мережі (секції) працювали сесії з конкретизованих тем.

Захід організовано на високому рівні з використанням платформи конференцій OnAIR. Упродовж тижня можна було доєднатися до будь-якої сесії, заслухати доповіді, ознайомитися з програмою, тезами виступів, відеопрезентаціями учасників, виставкою освітніх видавництв. Водночас пропонувалося долучитися до викладача йоги на короткі та ефективні (приблизно 5 хв.) сеанси «гарного самопочуття» під час кавопауз, дізнатися про рецепти приготування швейцарських страв, прослухати музику. Як бачимо, організатори конференції намагалися наблизити онлайн-захід до реалій, створити колоритний образ Швейцарії. Після завершення заходу учасникам було розіслано сертифікати та запропоновано взяти участь в онлайн-опитуванні про його організаційний рівень.

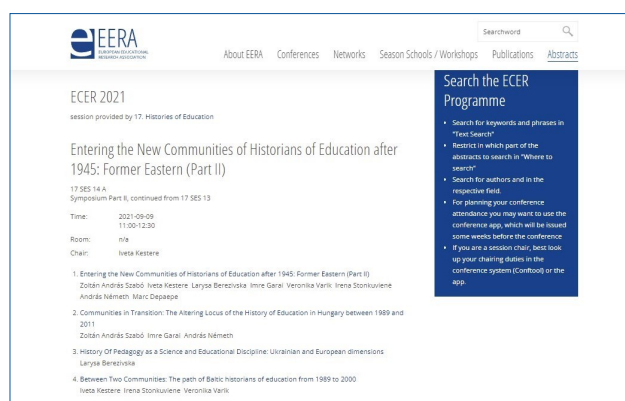
Особливо моє зацікавлення викликала [мережа 17 «Історія освіти»](#), якою керувала відомий латвійський історик освіти, професор *Івета Кестер*. Упродовж тижня можна було відвідати різні її сесії, зокрема:

- «Наукові та освітні дебати в Європі»;
- «Історія від початкової до вищої освіти»;
- «Перегляд історії альтернативної та прогресивної освіти»;
- «Пошук маленької дитини в історії освіти»;
- «Освіта в колективних та тоталітарних режимах»;
- «Оцінка останніх навчальних історій»;
- «Зміна ідентичностей у транснаціональних просторах»;
- «Розповіді про мігрантів та меншини в часі»;
- «Вступ до нових спільнот істориків освіти після 1945 року: колишня східноєвропейська перспектива»;
- «Історія середньої освіти» та ін.

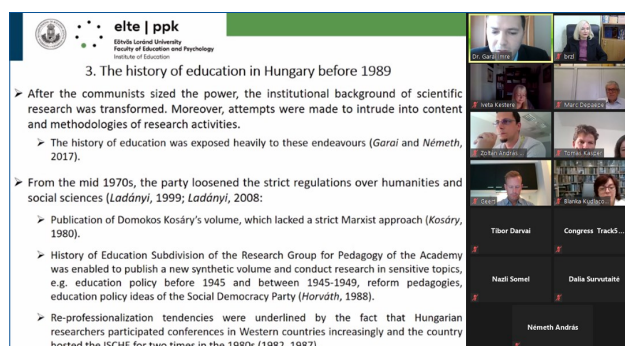
За запрошенням зарубіжних істориків освіти безпосередньо взяла участь у сесії, яка проходила у форматі симпозиуму як співпраці одинадцяти вчених із семи країн (Латвія, Литва, Естонія, Словаччина, Угорщина, Україна, Чехія) задля вивчення спільних викликів, які постали перед спільнотою істориків освіти Східної Європи після 1945 року внаслідок авторитарних і демократичних трансформацій. Цікавим був досвід підготовки колективних тез симпозиуму «Вступ до нових спільнот істориків освіти після 1945 року: колишня східноєвропейська перспектива», котрі складаються з двох частин. [Перша](#) з них присвячена переважно розвитку різних наукових спільнот після Другої світової війни, [друга](#) — після 1989 року.

У першій частині симпозиуму *Бланка Кудлачова* (Словаччина) показала вплив політичних змін Чехословаччини/Словаччини на дисципліну «Історія освіти» у другій половині ХХ ст., *Томаш і Дана Касперови* (Чехія) зосередилися на «переорієнтації» чехословацьких/чеських освітніх і наукових спільнот із 1949 р. до 1989 р. у порівнянні з міжвоєнним періодом. *Лайос Сомогіварі* (Угорщина) висвітлив особливості розвитку освіти в Угорщині в післявоєнний період.

У другій частині *Золтан Андраш Сабо*, *Імре Гарай* та *Немет Андраш* презентували розвиток досліджень історії угорської освіти після 1989 року.

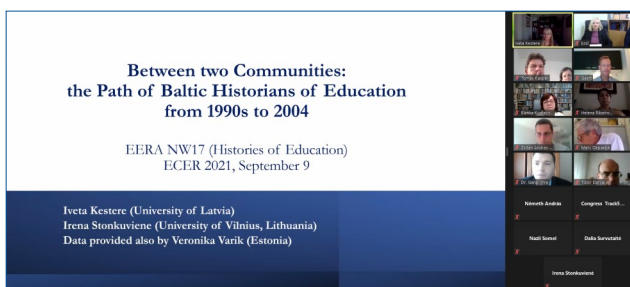

Мала честь виступити з доповіддю «Історія педагогіки як наука і навчальна дисципліна: український та європейський виміри», тези якої розміщені на сайті конференції. Як зазначено в опублікованих матеріалах, «тези Лариси Березівської

інтегрують Україну до континентального наукового дискурсу в галузі історії освіти, висвітлюючи також роль та позицію історичного підходу в освітніх знаннях та підготовці вчителів» (Szabó et al., 2021).

Івета Кестер, Ірена Стонкувієне та Вероніка Варік (Латвія, Литва, Естонія) висвітлили історію освіти країн Балтії. Дискусантом симпозиуму був відомий бельгійський історик освіти, професор Марк Денайне, котрий узагальнив спільні тенденції та виклики розвитку історії освіти як науки та навчальної дисципліни у європейському освітньо-науковому просторі.

Дискусія, яка розширює історико-педагогічні фронтири, була змістовною та пізнавальною. Вона засвідчила актуальність історико-освітньої проблематики у європейському та світовому освітньо-науковому просторі. Очевидним є прагнення вчених відстоювати важливість історії освіти як складника педагогічної науки міждисциплінарного характеру в процесі розмивання її дослідницьких кордонів, доводити значення історії педагогіки як навчальної дисципліни для професійної підготовки майбутніх педагогів.

Загалом конференція, яка відкриває широкий спектр досліджень для європейської та світової аудиторії, зокрема України, приємно вражає географічною масштабністю й різноманітністю порушених проблем з освітніх наук, високим інтелектуальним і технічним рівнем організації дискурсу

у міжнародному віртуальному просторі. Безперечно, матеріали цього заходу потребують вивчення та осмислення, про що йтиметься в подальших публікаціях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Курбатов, С.В. (2021). Про затвердження стратегії інтернаціоналізації Національної академії педагогічних наук України на 2021-2025 роки. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 3(1). <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-1-2-4>
- Berezivska, L.D. (2021, September 17). *History of Pedagogy as a Science and Educational Discipline: Ukrainian and European dimensions* [Video]. ECER 2021. <https://lib.iitta.gov.ua/726889/>
- ECER 2021. (2021). *ECER Programme*. <https://eera-ecer.de/previous-ecers/ecer-2021-geneva/programme/>
- ECER 2021. (2021). *Network: 17. Histories of Education*. <https://eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/26/network/692/>
- EERA. (2021). *ECER 2021, Geneva (online)*. <https://eera-ecer.de/previous-ecers/ecer-2021-geneva/>
- EERA. (n.d.). *EERA Networks. 17. Histories of Education*. <https://eera-ecer.de/networks/17-histories-of-education/>
- Szabó, Z.A., Kudláčová, B., Kasper, T., Somogyvári, L., Kasperová, D., & Depaepe, M. (2021). *Entering the New Communities of Historians of Education after 1945: Former Eastern (Part I)*. ECER 2021, Network: 17. Histories of Education. <https://eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/26/contribution/50035/>
- Szabó, Z.A., Kestere, I., Berezivska, L., Garai, I., Varik, V., Stonkuvienė, I., Németh, A., & Depaepe, M. (2021). *Entering the New Communities of Historians of Education after 1945: Former Eastern (Part II)*. ECER 2021, Network: 17. Histories of Education. <https://eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/26/contribution/50036/>

**INTERNATIONAL ONLINE CONFERENCE «EDUCATION AND SOCIETY: EXPECTATIONS,
PRESCRIPTIONS, RECONCILIATIONS»: RESEARCH COLLABORATION****Larysa Berezivska**

DSc in Pedagogy, Professor, Corresponding Member of NAES of Ukraine, Director, Chief Research Fellow of the Department of Pedagogical Source and Biography Studies, V.O. Sukhomlynskyi State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine, National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Abstract. *The purpose and results of participating at the European Conference on Educational Research «Education and Society: Expectations, Prescriptions, Reconciliations», held in Switzerland on September 6-10, 2021, are presented. The ECER 2021 was jointly hosted by the European Educational Research Association (EERA) and the local organizing committee of the University of Geneva and the Valais University of Teacher Education (Switzerland). The features of the event, thematic networks are revealed. The participation in the Network: 17. Histories of Education, in particular in a symposium session as a collaboration of eleven researchers from seven countries (Latvia, Lithuania, Estonia, Slovakia, Hungary, Ukraine, Czech Republic) for studying common challenges facing the community of historians of education in Eastern Europe after 1945 due to authoritarian and democratic transformations is described. The content of the published abstracts for the symposium «Entering the New Communities of Historians of Education after 1945: Former Eastern» is enlightened. The relevance of historical and educational issues in the European and world education and research area is reasoned.*

Keywords: *international research collaboration; history of education; historical and educational research; international online conference; ECER 2021.*

Дата публікації: 30 вересня 2021 р.